

รายงานการรับคณะกรรมการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)
โครงการพัฒนาผู้นำและผู้บริหารหลักสูตร ศาสตร์พระราชา รุ่นที่ 1/2020
ณ โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ระหว่างวันที่ 26 – 28 สิงหาคม 2563

1. ข้อมูลคณะ

ที่มาและความสำคัญ	- ด้วยอดีตผู้ว่า กฟผ. นายกรศิษฐ์ ภักโชตานนท์ เคยมาดูลานดอยตุงหลายครั้ง และได้แรงบันดาลใจในการทำงานเสมอ อีกทั้งมีความชื่นชมกับหลักการการทำงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ ปัจจุบันผู้ว่ากรศิษฐ์ยังช่วย กฟผ.ทำงานในตำแหน่งที่ปรึกษา ได้จัดให้ผู้บริหารระดับสูงของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มาดูงานที่โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน)อันเนื่องมาจากพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ ปรับ Mindset และนำแนวทางการทำงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ไปปรับใช้ในการทำงานของกฟผ. โดยมาดูงานที่ดอยตุง ทั้งหมด 3 รุ่น ในปี 2563 นี้ - ในการนี้ได้จ้างให้ บริษัท Chira Academy เป็นผู้ประสานงานดำเนินการขอศึกษาตุงงานดังกล่าวให้กับทาง กฟผ. ดังนั้น บ.Chira จึงเป็นผู้ประสานงานติดต่อมายังดอยตุงเพื่อขอเข้าศึกษาตุงงาน
วัตถุประสงค์	เรียนรู้หลักการพัฒนาศาสตร์พระราชา และการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง เรื่องดอยตุงโมเดล และการนำดอยตุงโมเดลไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ในความรับผิดชอบของ กฟผ. ในการทำงานร่วมกับชุมชน
ระดับ	คะแนนความสำคัญ: 4 คะแนนเนื้อหา: 3 คะแนนรวม: 7 (ความสำคัญ 4 เป็นผู้บริหารระดับสูงของ กฟผ. เนื้อหา 3 เป็นการดูกระบวนการพัฒนาและสร้างแรงบันดาลใจ)
องค์ประกอบ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆ เจ้าหน้าที่พัฒนาแผนงานของกฟผ. และเจ้าหน้าที่บริษัทจีระคาเดมี ที่จัดอบรมให้ กฟผ. (ดร.จีระ หงส์ลดารมภ์) รวมทั้งสิ้น 29 ท่าน ผู้ประสานงานของคณะ: คุณเอรวรรณ บุณพลอด
เจ้าหน้าที่รับคณะ	ผู้บรรยาย นางอมรรัตน์ บังคมเนตร ผู้ประสานงานมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ นางสาววิภาวดี พิมลธิกุล ผู้ช่วยรับคณะ นางสาวกนกวรรณ รัตชัยทิพย์

แหล่ง สนับสนุน งบประมาณ	คณะชำระค่าใช้จ่ายทั้งหมด 912062124
-------------------------------	---------------------------------------

2. กำหนดการคณะ

กำหนดการศึกษาดูงาน
คณะกรรมการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ) โครงการพัฒนาผู้นำและผู้บริหาร รุ่นที่ 1/2020
ณ โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
วันที่ 26 – 28 สิงหาคม 2563

วันที่/เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
วันพุธ 26 กันยายน 2563		
08:05 - 09:50 น.	ออกเดินทางจากสนามบินสุวรรณภูมิ โดยสายการบินไทยสไมล์ เที่ยวบินที่ WE130	ทีมงานจีระ ติดแท็กกระเป๋า ตามเลขห้องพัก
09:50 - 10:50 น.	ออกเดินทางไปยังโครงการพัฒนาดอยตุงฯ	
10:50 - 11:00 น.	รับประทานอาหารว่าง ณ ห้องประชุม VIP อาคารอเนกประสงค์	
11:00 - 11:45 น.	Getting to know & Breaking the ice activity	ทีมงานจีระดำเนินการ
11:45 - 12:30 น.	เยี่ยมชมศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาดอยตุงฯ “การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการทำจริง และการพัฒนาที่วัดผลได้ โดยการประเมินติดตามผลอย่างต่อเนื่อง”	ห้องประชุม VIP
12:30 - 13:30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ครีวดำหนัก	
13:30 - 14:30 น.	เยี่ยมชมหอแห่งแรงบันดาลใจ	
14:30 - 14:40 น.	ออกเดินทางไปยัง แปลงป่าเศรษฐกิจ นวัตกรรม 1	
14:40 - 15:40 น.	ชมแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ แมคคาเดเมีย กาแฟอาราบิก้า ดอยตุง และโรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย	

วันที่/เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
	บริษัทนุติ จำกัด ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2532 เป็นความร่วมมือกันของภาคเอกชน ดำเนินการปลูกป่าเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ โดยเลือกพืชที่ผลผลิตมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง สามารถนำไปแปรรูปและเพิ่มมูลค่าได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างรายได้ให้คนดูแลในระยะยาว เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้คนกับป่าอยู่ด้วยกันอย่างพึ่งพา พืชเศรษฐกิจที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ เลือกมาส่งเสริมคือ กาแฟพันธุ์อาราบิก้า และแมคคาเดเมีย ปัจจุบันกลายเป็นต้นแบบของการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม	
15:40 - 16:00 น.	รับประทานอาหารว่าง ณ โรงงานแมคคาเดเมีย	
16:00 - 16:20 น.	ออกเดินทางไปยัง ฐานทหารดอยช้างมูบ	
16:20 - 17:00 น.	ชมชายแดนไทย-เมียนมา ณ ฐานทหารดอยช้างมูบ เพื่อกลับไปย้อนดูภาพพื้นที่ดอยตุงในอดีต (ถ้าอากาศเอื้ออำนวย)	
17:00 - 17:20 น.	ออกเดินทางไปยังดอยตุงลอร์ดจ เชคอินเข้าที่พัก และพักผ่อนตามอัธยาศัย	
18:00 - 19:00 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ ศาลาลีลาวดี	
19:00 - 20:30 น.	กิจกรรมถอดบทเรียน	MFLF/ กฟผ./ จิระ
วันพฤหัสบดี 27 กันยายน 2563		
07:00 - 08:00 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ศาลาลีลาวดี	
08:00 - 08:30 น.	ออกเดินทางไปยังศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ	
08:30 - 11:50 น.	เยี่ยมชมศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ ครั้งแรกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นศูนย์ฝึกอาชีพด้านหัตถกรรม เป็นพัฒนาขึ้นกลางน้ำ โดยการสร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้ที่มั่นคง พอเพียง โดยการต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิมของชาวบ้าน และเสริมในสิ่งที่ขาด โดยการให้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ อุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน เหมาะสมกับการทำงาน ตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน ที่สำคัญคือผลิตภัณฑ์ต้องออกแบบตามที่ลูกค้าหรือตลาดต้องการ และชาวบ้านเองจะได้เรียนรู้การทำงานจากการปฏิบัติจริงด้วยตัวเอง เป็นการพัฒนาทักษะความชำนาญเพิ่มขึ้นไปอีกด้วย ซึ่งประกอบไปด้วย • โรงงานทอผ้า เย็บผ้า • โรงงานย้อมผ้า • โรงงานกระดาษสา	

วันที่/เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
	• โรงคั่วกาแฟ (รับประทานอาหารเช้า) • โรงงานเซรามิก • ศูนย์จัดการด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาดอยตุงฯ	
11:50 - 12:00 น.	ออกเดินทางไปยังร้านข้าวซอยบ้านงำคำ	
12:00 - 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ร้านข้าวซอยบ้านงำคำ	เสิร์ฟอาหารตามคันรถตู้
13:00 - 14:00 น.	ฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชน และเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้สร้างสรรค์	
14:00 - 14:30 น.	ออกเดินทางไปยังห้องประชุม VIP	
14:30 - 15:30 น.	พูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง "ผู้บริหารคนรุ่นใหม่ของดอยตุงที่เกิดจากการสร้างคน (อาสาสมัคร คพต.พ.) ของโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ตอนเริ่มต้นมี 144 คน ปัจจุบันอาสาสมัครเหล่านี้กลายเป็นผู้นำของชุมชนถึง 90% และได้โน้มนำแนวทางพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการบริหารจัดการในชุมชนของตนเอง"	
15:30 - 15:40 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ห้องประชุม VIP	
15:40 - 17:00 น.	ฟังบรรยายสรุปหลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดย คุณอมรรัตน์ บังคมเนตร	
17:00 - 18:00 น.	ถอดบทเรียนประจำวัน	
18:00 - 18:30 น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย	
18:30 - 21:30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ศาลาลีลาวดี	"มนต์รักชาวดอย"
วันศุกร์ 28 กันยายน 2563		
06:30 - 08:30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ศาลาลีลาวดี พร้อมเช็คเอาท์	
08:30 - 10:00 น.	วิทยากรจากฝ่ายปฏิบัติการภาคสนามของดอยตุง เล่าประสบการณ์การทำงานพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะ นำเสนอการเรียนรู้ดอยตุงโมเดลเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการทำโครงการนวัตกรรมของแต่ละกลุ่ม และร่วมให้	

วันที่/เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
	คำแนะนำโดย ทีมวิทยากรของดอยตุง และ ทีมวิทยากร Chira Academy	
10:00 - 10:20 น.	รับประทานอาหารว่าง ณ ห้องประชุม VIP	
10:20 - 12:00 น.	เยี่ยมชมพระตำหนักดอยตุง สวนแม่ฟ้าหลวง ซุ้มของฝากและ ของที่ระลึกจากดอยตุงตามอัธยาศัย	
12:00 - 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ครวัตำหนัก	
13:00 - 16:00 น.	ออกเดินทางไปยังสนามบินแม่ฟ้าหลวง	

3. สรุปเนื้อหาการเรียนรู้ของคณะ

ฟังการบรรยายศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาดอยตุงฯ วันพุธที่ 26 สิงหาคม 2563

รับฟังการบรรยายศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาดอยตุงฯ โดยคุณอมรรัตน์ และคุณรัฐกร สวัสดิ์แดง

เพื่อให้เข้าใจภาพของดอยตุงในอดีต และการทำงานพัฒนาในช่วงแรก คือ การลงพื้นที่เพื่อสำรวจปัญหาความต้องการของชาวบ้าน ไปเข้าใจชาวบ้าน สร้างความเชื่อมั่น ลงพื้นที่ดูบริบทชุมชน ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เก็บข้อมูลโดยข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลที่แท้จริง จึงจะสามารถพัฒนาได้ตามความต้องการของชาวบ้านได้ การพัฒนาต้องเกิดจากการรู้จักจริง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้ตรงจุดและทำอย่างต่อเนื่อง สามารถวัดผลการพัฒนาได้อย่างชัดเจน อดีตผู้ว่าฯ กฟผ. นายกรศิษฐ์ กล่าวเสริมให้กับผู้เข้าอบรมว่า ให้พยายาม

ฟัง และเก็บรายละเอียดในการดำเนินงานในครั้งนี้ อยากให้ทุกท่านที่เข้าร่วมสังเกตว่าการทำงานของดอยตุง การพัฒนา การทำแบรนด์ วัตถุประสงค์ต่างๆ สิ่งเหล่านี้เป็นองค์ความรู้ที่เราต้องการในปัจจุบัน ตั้งอยู่บนพื้นฐาน 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ซึ่ง 2 เงื่อนไขก็คือองค์ความรู้ ไม่มีแล้ว ลองผิทดลองดูไม่ได้ ให้ชาวบ้านเสี่ยงไม่ได้ ซึ่งเคยมีองค์กรมนตรีท่านหนึ่งเคยสอนไว้ว่า การทำงานชุมชน อย่าทำแบบราชการ เพราะมันช้า ความทุกข์ของชุมชนรอไม่ได้ เสี่ยงไม่ได้ ถ้าประชาชนได้รับความเสียหายเราจะหมดความน่าเชื่อถือ ความเสี่ยงต้องอยู่ที่เรา เลยอยากให้ทุกท่านที่จะต้องลงไปทำงานกับชุมชนระมัดระวังในเรื่องนี้

ศึกษาดูงานแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ แมคคาเดเมีย และกาแฟอาราบิก้า พร้อมชมการเพิ่มมูลค่าสินค้าที่โรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

1. เปลือกแมคคาเดเมียสามารถเอาไปทำอะไรได้บ้าง

ตอบ เปลือกนอกที่เป็นสีเขียวจะนำไปทำปุ๋ย เปลือกที่เป็นกะลาเราเอาไปเป็นเชื้อเพลิง ถ่านแมคคาเดเมีย เอาไปย้อมผ้า เป็นต้น

2. แมคคาเดเมียที่เป็นเนื้อกิโลละเท่าไร

ตอบ ประมาณ 1,600 บาท ต่อ 1 กิโลกรัม

3. ต้องใส่ปุ๋ยไหม

ตอบ เราใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยจากเปลือกแมคคา เราพยายามไม่ใช้สารเคมี

4. มีการปลูกต้นแมคคาเดเมียเพิ่มทุกปีหรือไม่

ตอบ เราไม่มีนโยบายขยายพื้นที่เพื่อปลูกเพิ่ม เนื่องจากเรามีพื้นที่จำกัด อดีตพื้นที่ที่เราปลูกต้นแมคคาเดเมีย คือพื้นที่ป่าที่เสื่อมโทรม สิ่งที่เราจะทำได้ตอนนี้คือการเพิ่มมูลค่าของแมคคาเดเมีย เน้นคุณภาพ ต้น คุณภาพของวัตถุดิบ และมาตรฐานแทนการเน้นปริมาณ

5. พื้นที่ปลูกแมคคาเดเมียมีทั้งหมดกี่ไร่

ตอบ พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,100 ไร่ ให้ผลผลิตประมาณ 20,000 ตัน ต่อปี

6. การขยายต้นแมคคาเดเมีย ใช้วิธีการตอนกิ่งได้หรือไม่

ตอบ มีการใช้เทคนิคนี้อยู่ แต่ส่วนที่เราเลือกคือการเลือกเมล็ดที่ดีที่สุดนำมาเพาะ และใช้วิธีการเสียบกิ่ง

7. ราคาของเมล็ดแมคคาเดเมียแต่ละเกรด ราคาต่างกันไหม

ตอบ แตกต่างกัน เม็ดที่สมบูรณ์ เม็ดเต็มราคาก็แพงกว่า แต่ของเราเนื่องจากว่ามีหลายขนาด เราเลยมีการผสมทุกขนาด ให้มีสัดส่วนที่เท่าๆกัน เพราะไม่งั้นเม็ดที่ขนาดเล็กกว่า ก็อาจจะขายไม่ได้

8. ชาวบ้านบนดอยตุงมีการซื้อขายที่ดินกันบ้างไหม บนพื้นที่ดอยตุง

ตอบ ถ้าเป็นพื้นที่ทำกิน ที่อยู่อาศัย ที่เป็นใบ น.ส.ร. ชาวบ้านไม่มีสิทธิในการซื้อขาย ได้แค่ส่งต่อลูกหลาน แต่ถ้าเป็นที่ดินที่ชาวบ้านซื้อข้างล่างที่ไม่ใช่ดอยตุง ก็มีการซื้อขายเหมือนกัน

9. มีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์บ้างไหม

ตอบ มี บางชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ฯ และบริหารจัดการเองภายในชุมชนของตนเอง

10. ทำไมไม่มีนักวิจัยที่ศึกษาสายพันธุ์ที่สามารถนำไปปลูกพื้นราบได้

ตอบ เรามีทีมปลูกทดลองอยู่ในการนำแมคคาเดเมียไปปลูกในพื้นที่ราบ ตอนนี้กำลังทำอยู่ พัฒนาอยู่เรื่อยๆ

11. ทำไมยังไม่ยกต้นแมคคาเดเมียให้ชาวบ้านดูแลด้วยตนเอง

ตอบ ที่ยังไม่ยกให้ เพราะการปลูกและดูแลต้นแมคคาเดเมียยังมีความเสี่ยงสูง เราไม่สามารถให้ชาวบ้านมาเสี่ยงกับเรื่องแบบนี้ได้ เนื่องจากว่าต้นแมคคาเดเมียเป็นพืชต่างถิ่น ทางเราประสบปัญหาทุกปีในเรื่องโรค แมลง พายุที่ทำให้ต้นแมคคาเดเมียโค่นล้มทุกปี และการให้ผลผลิตของต้นแมคคาเดเมียไม่แน่นอน และใช้เวลานาน 7-9 ปี ถึงให้ผลผลิต ซึ่งให้ชาวบ้านมารอไม่ได้ และเรายังอยู่ในช่วงทดลอง ศึกษาพืชตัวนี้เพิ่มเติมอยู่

12. ถ่านแมคคาเดเมียให้ควันเยอะไหม

ตอบ ไม่เยอะ ควันน้อย ให้แรงไฟสูง สีของไฟจะคล้ายๆ แก๊สเลย

13. อบแมคคาเดเมียเพื่อเก็บรักษาใช้หรือไม่

ตอบ เราอบแมคคาเดเมียเราไม่ได้อบให้สุก แต่เพื่อไล่ความชื้นออกจากเม็ดแมคคาเดเมียป้องกันการเหม็นหืน และเพื่อให้เนื้ออ่อนออกจากกะลา

14. ทำไมต้องอบแมคคาเดเมียถึง 10 วัน

ตอบ เกิดจากการที่เราลองผิดลองถูก ในอดีตเคยอบ 5-6 วัน ปรากฏว่าผ่านไป 2-3 เดือน ผลผลิตกันที่เราเสียหาย มีกลิ่นเหม็นหืน ก็ทดลองมาเรื่อยๆ 10 วันคือลงตัว อบให้ความชื้นน้อยที่สุด ช่วงหน้าฝนเคยใช้เวลาอบไปถึง 20 วันก็เคยมี เพราะมันไม่ยอมแห้ง

15. มีการวัดค่าความชื้นไหม

ตอบ ต้องมีการวัดค่าความชื้น คือต้องไม่น้อยกว่า 1.5 % ก่อนเอาเข้าอบค่าความชื้นนั้นอยู่ที่ 25% - 30% เม็ดที่จะเอามาแปรรูปต้องน้อยกว่า 1.5% และไม่ให้อยู่ต่ำกว่า 1.2 %

16. เราจะสามารถทำอะไรให้ความชื้นเหลือ 1.5% ได้เร็วกว่าที่ทำอยู่ได้บ้างไหม

ตอบ เนื่องจากว่าเราไม่สามารถเพิ่มไฟได้ เพราะถ้าเราเพิ่มไฟมากเกินไปมันจะเป็นเหมือนการทอดมากกว่าการอบ ข้างนอกก็จะสุกและข้างในก็ยังดิบ อุณหภูมิเริ่มต้นตั้งแต่ 40 องศา สูงสุดไม่เกิน 60 องศา ถ้าเกิน 60 องศา เม็ดก็จะเปลี่ยนสีทันที เราจึงต้องมีการควบคุมอุณหภูมิไฟตลอด และเป็นเหตุผลว่าเราต้องเผ่าทั้งคืนเวลาที่อบแมคคาเดเมีย

17. เครื่องมือในการรับซื้อกาแฟใช้การจดบันทึกด้วยมือใช้ไหม

ตอบ เรามีระบบรับซื้อ โดยใช้ไอแพดในการเก็บบันทึกข้อมูลในการรับซื้อ ซึ่งเราก็พัฒนาระบบ และปรับปรุงอยู่ ในอดีตเราใช้การจด ซึ่งกว่าที่ข้อมูลสรุปว่ากาแฟเป็นขอใคร ประเภทกาแฟอะไร รับซื้อวันไหน ยอดรับซื้อในวันนี้เป็นเท่าไรจะกว่าจะถึงฝ่ายโรงงานใช้เวลา 1 วัน แต่ในปัจจุบันเทคโนโลยีเหล่านี้เรารอกและระบบจะประมวลผลส่งให้ฝ่ายโรงงานได้เลยทันที เพียงแค่ 1 นาที รู้ข้อมูลได้ทั้งหมดเลย ว่าใครเป็นคนขับ ออกจากจุดรับซื้อไปกี่โมง ในรถคันนั้นมีกี่กระสอบกี่กิโลกรัม ถ้ามีการหายไประหว่างทางเป็นเวลาครึ่งชั่วโมง ก็อาจจะเป็นไปได้ว่ารถคันนั้นเกิดปัญหา เราสามารถตรวจเช็คได้ทุกขั้นตอนเลย

18. มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดูแลแปลงกาแฟไหม

ตอบ มี เรามีการพัฒนากระบวนการจัดเก็บข้อมูลของต้นกาแฟอยู่ เราจะมีการตรวจต้นกาแฟ แปลงกาแฟเป็นแบบข้อมูลรายต้นเลย

19. ชาวบ้านสามารถขายให้คนอื่นได้ไหม

ตอบ ถ้าชาวบ้านที่ทำในพื้นที่กาแฟได้ป่าสามารถขายให้คนอื่นข้างนอกได้ ยกเว้นแปลงกาแฟพันธุ์ที่ยังต้องขายให้กับโครงการฯ เพราะเป็นแปลงนำร่องของโครงการฯ ที่มอบให้กับชาวบ้านซึ่งมีข้อตกลงกันแต่เริ่มต้นอยู่แล้ว ส่วนกาแฟได้ป่าเขาขายให้คนอื่นได้ แต่ถ้าเขาจะกลับมาขายให้โครงการฯ เราก็มีเงื่อนไขไม่ได้จะรับง่าย ๆ เราจะขอไปตรวจสอบแปลงของเขาว่าผ่านมาตรฐานตามที่เรากำหนดไหม มีสารตกค้างไหม เมล็ดได้คุณภาพไหม

20. หมายความว่าคนที่ไม่ได้ขายให้กับโครงการฯ ก็จะหลุดเรื่ององค์ความรู้จากโครงการฯ ไปเลยใช่ไหม

ตอบ ในเรื่ององค์ความรู้ที่เราอยากให้เขาช่วยเหลือ เราช่วยได้ ในการ process การหมัก การตาก เราช่วยได้ แต่สุดท้ายแล้วเราขอให้เขารักษามาตราฐานให้ใกล้เคียงกับของดอยตุงให้มากที่สุด

21. รายได้ที่ชาวบ้านได้ต่อไร่ ต่อปีประมาณเท่าไร

ตอบ บอกยากเนื่องจากขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง อายุต้นกาแฟด้วย แต่รายได้ส่วนรวมที่เราขายให้กับชาวบ้านต่อปีก็อยู่ที่ประมาณ 15–20 ล้านบาท

22. ต้องปลูกกาแฟกี่ปีถึงจะคุ้มทุน

ตอบ อายุการให้ผลผลิตอยู่ที่ 30 ปีถึงจะคุ้มทุน คือปลูกครั้งเดียว เก็บกิน 29 ปี แต่ถ้าบางที่ดูแลดีก็อยู่ได้เป็นร้อยปี แต่ร้อยปีขึ้นอยู่กับดูแล

23. กาแฟที่คัดทิ้งเอาไปทำอะไร

ตอบ อดีตเอาไปทำปุ๋ย แต่ปัจจุบันมีคนมาขอซื้อจากชาวบ้าน เพื่อเอาไปทำเป็นกาแฟเกรดต่ำอย่างโอเลี้ยง หรือเอาไปเป็นส่วนผสมของเครื่องสำอาง ที่ขัดผิว หรือการสกัตกกลิ่น

24. แล้วทำไมดอยตุงไม่ทำโอเลี้ยง

ตอบ เราไม่ทำ เราเน้นเฉพาะกาแฟคุณภาพ

25. จะรู้ได้ไม่ว่าเป็นกาแฟอาราบิก้าดอยตุงมีรสชาติที่แตกต่างจากกาแฟของดอยช้างอย่างไร

ตอบ ปัจจัยที่ส่งผลต่อรสชาติกาแฟ มาจากไหนคือ คน ถ้าคนที่ไม่ดื่มกาแฟเขาก็จะไม่รู้เรื่องรสชาติ บางคนเคยดื่มกาแฟดอยตุง แล้วไปชิมของที่อื่นก็จะรู้ถึงความต่าง สรุปแล้วอยู่ที่คนถูกใจชอบรสชาติแบบไหนมากกว่า นอกจากนั้นก็ต้องดูเรื่องความใส่ใจเรื่องความสะอาดของกาแฟ รสชาติกลมกล่อมหรือเปล่านั้นมีความหอมเป็นเอกลักษณ์หรือไม่ เพราะกาแฟแต่ละสายพันธุ์ก็มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน

26. การใช้ปุ๋ยของดอยตุงใช้ปุ๋ยอะไร

ตอบ ของดอยตุงเป็นแบบกึ่งๆ ใช้ปุ๋ยหมักในการปรับโครงสร้างของดินเพื่อให้ดินร่วนซุย เพราะถ้าวินดี การหาอาหารของกาแฟก็จะเร็วขึ้น และใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อการเพิ่มรสชาติต่างๆ เพราะบางอย่างปุ๋ยอินทรีย์ไม่มี เราต้องใช้ปุ๋ยเม็ดในการสร้างรสชาติขึ้นมา

27. ทางโครงการฯ ขายปุ๋ยให้ชาวบ้านหรือไม่

ตอบ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะสั่งปุ๋ยผ่านโครงการฯ โครงการฯ ก็จะไปสั่งที่บริษัทใหญ่ แล้วเขาก็จะมาส่งถึงที่เลย ซึ่งไม่มีส่วนต่างของราคา เราทำหน้าที่แค่ไปสั่งปุ๋ยให้ชาวบ้าน ชาวบ้านจ่ายตามราคาจริง ซึ่งมันก็

จะได้ในราคาที่ถูกลงด้วย เพราะเราสั่งให้เป็นล็อตใหญ่ที่ละเยอะๆ ทำให้ได้ในราคาที่ถูกลงกว่าชาวบ้านไปซื้อปลีกเอง ซึ่งเราทำอย่างนี้เพื่อเป็นแรงสนับสนุน ผลักดันให้ชาวบ้านเกิดการดูแลกาแฟได้ทั่วทั้งดอย

28. ระยะห่างในการปลูกกาแฟ ต้องเว้นระยะเท่าไร

ตอบ ปกติสำหรับคาติมอร์ก็ 2 X 2 เมตร

ศึกษาดูงานแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ แมคคาเดเมีย และกาแฟอาราบิก้า พร้อมชมการเพิ่มมูลค่าสินค้าที่โรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย โดย นายสุรศักดิ์ เสียงดี และ นายหลวง นามยี่

สรุปบทเรียนประจำวันวันที่ 26 สิงหาคม 2563

ให้ผู้เข้าศึกษาดูงานแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มแชร์สิ่งที่ได้เรียนรู้ในวันนี้ 20 นาที และให้ออกมานำเสนอกลุ่มละ 10 นาทีตามโจทย์

“ท่านได้เรียนรู้หลักการทำงานอะไรของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ที่จะสามารถนำไปปรับใช้อย่างไรบ้าง”

กลุ่ม 1

- สมเด็จพระมอญการพัฒนาเกิดจากปัญหา ความไม่รู้ ความเจ็บป่วย
- ท่านมองที่ต้นเหตุ ปัญหาไม่ใช่สิ่งที่เห็น มองจากต้นน้ำคือความไม่รู้ชุมชน ความที่เราไม่รู้ชุมชนของเรา
- การแก้ปัญหาเริ่มจากข้อมูลจริง
- การเริ่มต้นทำงาน เช่น ข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เมื่อเราข้อมูลแล้วเริ่ม เราทำอะไรให้เขาอยู่ได้
- ต่อมาขึ้นพอเพียงอธิบายให้อยู่ได้ด้วยตัวเอง ไม่มีหนี้
- ต่อไปขึ้นยังยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง เช่นเรื่องกาแฟที่ชุมชนจัดการตนเองได้ กลับมามองที่บุคลากรดอยตุงรุ่นที่ 2 ที่สามารถกลับมาดูแลตัวเอง ของไฟฟ้า เข้าสู่ 50 ปี เหมือนดอยตุงว่าเราจะรักษาคนได้อย่างไร

กลุ่ม 2

- หยดน้ำเริ่มจากแรงบันดาลใจในกาสร้างให้แผ่นดิน เทียบกับสกุลมรดก เช่นเดียวกัน เรากลับไปสร้างแรงบันดาลใจได้
- เริ่มจากการเห็นปัญหา การทำงานบนฐานข้อมูลจริง
- ทำงานบนฐานคนอยู่กับป่า ช่วยเขาให้เขาพึ่งตนเอง
- ชอบที่บางอย่างมีความเสี่ยงถ้าให้ชาวบ้านรับจะเป็นปัญหาระยะยาว
- พาร์ทเนอร์ความร่วมมือทุกภาคส่วน มีการติดตาม มีข้อมูลย้อนหลังที่วัดผลสำเร็จของโครงการได้เป็นอย่างดี

กลุ่ม 3

- เริ่มจากปัญหาถามว่าทำไม เมื่อทราบแล้วจะอย่างไรให้เข้าถึงปัญหาจากรากเหง้า
- ข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญ จากพัฒนาจนเป็นโมเดล ทำให้รู้ว่าเข้าใจพื้นที่ ภูมิศาสตร์และผู้คนอย่างแท้จริง เข้าใจจริงๆ
- เมื่อคิดจะเปลี่ยนใครหรืออะไรต้องทำให้เขาดีกว่าสิ่งที่เป็นอยู่
- เข้าใจเข้าถึงพัฒนา จนเกิดความยั่งยืน
- อนาคตของดอยตุงต่อยอดไปอีกโดยให้คนในชุมชนเป็นเจ้าของธุรกิจเพื่อความยั่งยืนในอนาคต

ศึกษาดูงาน ณ ศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ

วันพฤหัสบดีที่ 27 สิงหาคม 2563

เป็นการพัฒนาชั้นกลางน้ำ พัฒนาจากสิ่งที่ชาวบ้านมี ภูมิปัญญาเดิม โดยเพิ่มทักษะ ศักยภาพ มาตรฐานในการทำงาน และยกระดับคุณภาพของสินค้า

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

โรงงานทอผ้า

1. เคยเอาผู้ชายมาลองทอบ้างไหม

ตอบ เคยมี แต่ผู้ชายทอไม่ได้เลย เพราะผู้ชายมือหนักกว่า และความละเอียดไม่เท่ากับผู้หญิง

2. มีรุ่นใหม่ๆ เขามาทำเรื่องการทอบ้างไหม เพราะส่วนใหญ่ที่เห็นเป็นรุ่นแม่ ๆ

ตอบ ก็มีรุ่นที่รองลงมาจากรุ่นป้าคำ และวัยรุ่นใหม่ๆ ก็มีบ้างแต่ก็น้อย เพราะงานทอผ้าเป็นงานที่ละเอียด ใช้ทักษะ ความอดทนไม่ค่อยสูง แต่เราก็พยายามหาคนรุ่นใหม่ที่มีใจ

3. วิธีการสอนให้กับคนรุ่นใหม่ทำอย่างไร

ตอบ ก็จะมีรุ่นป้าคำ และคนอื่นๆ สอนให้กับคนใหม่ที่เขามา จะค่อยสอนค่อยดูช่วยเหลือ เริ่มต้นก็จะทอลายง่ายๆ ก่อน และค่อยๆ เพิ่มความยากของลวดลายเข้าไป

4. มีการใช้เครื่องจักรในการทอบ้างไหม

ตอบ ไม่มี เป็นการทอด้วยมือทั้งหมด เราเน้นผ้าทอมือ และเป็นการสร้างอาชีพให้กับชาวบ้านที่นี่

5. เวลาลูกค้าออเดอร์ลายผ้าใหม่ ๆ ทางป้า ๆ แกะลายเองเลยหรือไม่

ตอบ เรามีทีมดีไซน์เนอร์ที่จะคอยคุยกับลูกค้า และออกแบบลวดลายให้

6. เส้นด้ายเอามาจากไหน

ตอบ เส้นด้ายเราซื้อจากข้างนอก และเราย้อมเองตามออเดอร์ เพราะเรามีโรงย้อมด้วย

โรงงานย้อมผ้า

1. การย้อมจากสีธรรมชาติ สีตกหรือไม่

ตอบ จากการทดลองซัก ซักประมาณ 10 ครั้งสีก็จะหลุดตามธรรมชาติของมัน แต่มันก็ยังติดบนเส้นใยอยู่ แต่สีจืดลงแน่นอน เพราะเป็นสีธรรมชาติ

2. สีครามได้จากไหน

ตอบ เราได้จากต้นฮ่อม ใช้ส่วนใบในการหมักเพื่อให้ได้สีคราม

3. ครามแต่ละถึงที่เลี้ยงไว้ สามารถใช้ย้อมได้กี่ครั้ง

ตอบ สามารถย้อมได้เรื่อยๆ จนกว่าครามจะตาย ครามตายคือ ไม่ให้สีแล้ว

4. เวลาย้อมครามเราจะรู้ได้อย่างไร ว่าได้สีตามที่ต้องการแล้ว

ตอบ เจดสีที่ดีไซน์เนอร์เป็นคนกำหนดมาว่าต้องการเข้ม หรืออ่อนแค่ไหน ถ้าเป็นสีเข้มเราต้องย้อมซ้ำๆ หลายๆ รอบ เคยย้อมซ้ำสูงสุด 8 รอบ ถึงจะได้สีตามที่ไซน์เนอร์ต้องการ

5. ถ้าแต่ละถึงไม่ได้กำหนดไว้ว่าสี A1 A2 หรือ A3 เราจะรู้ได้อย่างไรว่าแต่ละสีจะให้สีแบบไหน

ตอบ เนื่องจากว่ามันถือเป็นจุลินทรีย์ เป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่ง สีอาจจะเปลี่ยนได้ เราจะต้องทดสอบ ทดลอง ย้อมสีก่อนทุกครั้งที่ย้อมจริงเสมอ เพื่อดูว่าถึงไหนให้สีอะไรในวันนั้นๆ การให้สีที่แตกต่างกันในแต่ละวันของครามถือเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่ง

6. น้ำทิ้งจากการย้อมผ่านกระบวนการบำบัดไหม

ตอบ น้ำจากการย้อมเราจะมีกระบวนการบำบัดก่อนปล่อยทิ้ง เรามีทีมงานสิ่งแวดล้อมที่คอยช่วยในเรื่องนี้อยู่ และน้ำที่ผ่านการบำบัดก็สามารถนำมาใช้ล้างพื้น รดน้ำต้นไม้ได้ด้วย

โรงงานกระดาษสา

1. รับซื้อแบบดิบหรือแบบแห้ง และมีการวัดความชื้นยังไ

ตอบ รับซื้อเฉพาะแบบแห้ง และไม่มีการวัดความชื้น เพราะต้องนำมาแช่น้ำอยู่แล้ว

2. ทำไมถึงเป็นสาญ์ปุ่น

ตอบ เราหาข้อมูลว่ากระดาษสาที่ไหนดีที่สุด พบว่าเป็นญ์ปุ่นเราจึงเชิญผู้เชี่ยวชาญมาสอนคนของเรา โดยการใช้เทคนิคการช้อนแบบสาญ์ปุ่น แต่วัตถุดิบต่างๆ เป็นแบบที่ทำกระดาษสาไทย สาไทยจะมีผิวหน้าหยาบซึ่งเป็นเอกลักษณ์ และต้องใช้แดดธรรมชาติในการตาก ส่วนเทคนิคการช้อนแบบสาญ์ปุ่น ผิวหน้ากระดาษเรียบทั้ง 2 ด้าน ใช้เตาดตากที่มีระบบคล้ายเตารีดอบไอน้ำ ใช้เวลาประมาณ 15 นาทีก็แห้ง และเพิ่มมูลค่าโดยการสกรีน พิมพ์ เพ้นท์ เป็นต้น

โรงงานควักกาแฟ

1. ทำไมต้อง process ให้เสร็จภายใน 1 คืน

ตอบ ถ้าเราไม่ process ให้เสร็จภายใน 1 คืน จะทำให้กาแฟเชอร์รี่เกิดการหมักตัว เพราะกาแฟเชอร์รี่ก็คือผลไม้ชนิดหนึ่ง ถ้ามันเกิดการหมักตัวมันจะส่งผลกระทบต่อรสชาติของกาแฟได้ ไม่ได้ตามคุณภาพที่เราต้องการ

2. พิเบอรี่รสชาติแตกต่างกับตัวอื่น ๆ อย่างไร

ตอบ พี่เบอรี่ถือว่าเป็นเมล็ดที่สมบูรณ์ใน 1 เม็ด เวลาที่เราคว่ำดูๆ แล้วชิม รสชาติก็จะแตกต่างกัน มีความหอม นุ่ม ละมุน มากกว่าตัวอื่นๆ แต่ถ้าคนที่ไม่ใช่คอกาแฟก็อาจจะแยกความแตกต่างตรงนี้ไม่ค่อยได้

3. ในการคว่ำแต่ละสูตร แต่ละระดับ ความสูญเสียของน้ำหนักแตกต่างกันไหม

ตอบ แตกต่างกัน ยิ่งเราคว่ำเข้มยิ่งสูญเสียน้ำหนักมากกว่า เพราะถ้าเป็นตัว light roast เหมือนเราคว่ำให้สุกแค่เม็ดเดียวน้ำหนักก็ยังมียู่มาก

โรงงานเซรามิก

1. คนที่ได้ไปอบรมที่ญี่ปุ่นมีเกณฑ์การคัดเลือกอย่างไร ถึงได้ไป

ตอบ เป็นพนักงานดอยตุง เป็นคนในพื้นที่ เป็นคนรุ่นใหม่เพราะเน้น young design และเมื่อไปคือกลับมาทำงานที่ดอยตุงเพื่อพัฒนาต่อยอดเซรามิกดอยตุง

2. ความแตกต่างระหว่างเซรามิกดอยตุงและลำปางต่างกันอย่างไร

ตอบ แตกต่างกันที่วัตถุดิบ เทคนิคการปั้น และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน

3. การผลิตแบบไทยและแบบคาซะมะต่างกันอย่างไร

ตอบ แตกต่างในด้านการใช้เทคนิค การดีไซน์ เน้นงานอาร์ต ราคา คุณภาพ และปริมาณการผลิต เพราะเราจะผลิตน้อยชิ้น เน้นแบบมีชิ้นเดียว

4. ดินที่ใช้ในการผลิตมาจากไหน เพียงพอต่อการผลิตหรือไม่

ตอบ เพียงพอ เราใช้ดินในพื้นที่ และจากที่อื่นๆ ด้วย ผสมดินเป็นสูตรที่เป็นเอกลักษณ์ของดอยตุง

ศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม

เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการโดยมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทางด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่ดำเนินการ เช่น จัดการแยกขยะขององค์กรให้เป็นศูนย์ (Zero waste to landfill) การบำบัดน้ำเสียจากกระบวนการผลิต และการจัดการด้านพลังงานทดแทน เป็นต้น เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดความรู้แก่พนักงานในองค์กร ชุมชนชาวบ้านในพื้นที่ดอยตุงและใกล้เคียง อีกทั้งเป็นสถานที่เรียนรู้แก่กลุ่มบุคคลที่สนใจด้านการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม เข้ามาศึกษาดูงานและนำไปปรับใช้ในพื้นที่ดำเนินการของตนเอง

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

1. กิจกรรมนอกเหนือจากการคัดแยกขยะทำอะไรบ้าง

ตอบ มีหลายอย่างที่เราทำอยู่เกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม ยกตัวอย่างบางส่วน ก็จะมีการบำบัดน้ำเสียจากโรงงาน โซล่าเซลล์ โรงตากแสงอาทิตย์ เตาชื่อมวล ด้านป่าไม้ตอนนี้เราก็ทำเรื่อง T-VER ด้วย ในการคิดคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้น

2. การคัดแยกขยะในองค์กร เป็นหน้าที่ใคร

ตอบ เป็นหน้าที่ของพนักงานทุกคนในองค์กร เราให้พนักงานทุกคนช่วยกันแยกตั้งแต่ต้นทางคือออฟฟิศเป็นส่วนต้นทาง ปลายทางจะมาถึงศูนย์คัดแยกขยะที่นี้ก็จะมีการเจ้าหน้าที่ลงๆ บ้างๆ แยกอีกครั้ง ซึ่งอย่างน้อยเป็นการช่วยลดระยะเวลาในการแยก ขยะส่วนใหญ่ที่ไม่ถูกแยกจะเป็นขยะจากนักท่องเที่ยวเสียส่วนใหญ่

3. คนในองค์กรมีโอกาสได้มาคัดแยกขยะที่ศูนย์ด้วยหรือไม่

ตอบ พนักงานทุกคนในองค์กรต้องเข้าร่วมการคัดแยกขยะ แม้แต่ผู้บริหารเองก็ต้องมาคัดแยกจริง ๆ ด้วยตัวเอง

4. เลี้ยงไส้เดือนแล้วได้อะไร

ตอบ เป็นแนวทางการจัดการขยะที่ช่วยเพิ่มมูลค่าจากปุ๋ยหมักธรรมชาติซึ่งเป็นปุ๋ยไส้เดือนจะมีราคามากกว่า และ สร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่

5. ทำไมต้องใช้แมลงวันลายในการย่อยสลาย

ตอบ ขยะย่อยสลายได้ ถ้าถูกทิ้งในบ่อขยะจะเกิดแก๊สมีเทน ซึ่งทำให้โลกร้อนถึง 25 เท่าเมื่อเทียบกับคาร์บอน ดังนั้นจึงนำเศษอาหารมาย่อยสลาย โดยใช้วิธีการธรรมชาติ หนอนแมลงวันลายช่วยย่อยเศษอาหารได้ดี และไม่เป็นอันตรายทั้งคน และพืช

6. แปะเลี้ยงไว้ทำไม

ตอบ เลี้ยงไว้เพื่อให้มันช่วยกินหญ้าบริเวณศูนย์ เป็นการประหยัดในเรื่องเครื่องตัดหญ้า ยิ่งช่วงหน้าฝนหญ้ามันขึ้นไว เลี้ยงไว้แปะมันก็จะกินไปเรื่อยๆ ของมันเอง

7. เชื้อเพลิงเตาชีวมวลมาจากไหน

ตอบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มาทำให้ โดยเขาได้งับมาจากกระทรวงพลังงาน

8. ขยะจากคอยตุงลงมาถึงศูนย์ต่อวันมีปริมาณเท่าไร

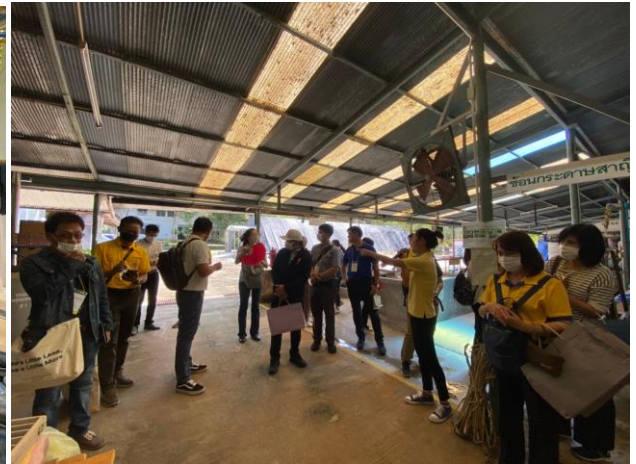
ตอบ ประมาณ 360 กิโลกรัม ต่อ 1 วัน

9. ค่าน้ำที่เอามาล้างขยะคุ้มไหม

ตอบ ค่าน้ำไม่คุ้มถ้าเทียบกับขยะที่ขายได้ แต่น้ำที่ล้างขยะจะผ่านการบำบัด และนำมาใช้ในแปลงมะนาวอีกครั้ง

ภาพการศึกษาดูงาน ณ ศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

1. เวลาไปทำกิจกรรมในโรงเรียนใช้เวลาเรียนของนักเรียนหรือไม่

ตอบ ไปช่วงเวลาพักเที่ยง ปกตินักเรียนทานข้าวใช้เวลาไม่เกิน 30 นาที ก็จะมีเวลามาร่วมกิจกรรม

2. ไปจัดกิจกรรมที่โรงเรียน

ตอบ 8 โรงเรียน แต่ไม่ได้ไปพร้อมกัน สลับเวียนกันไป

3. งานที่ทำอยู่เป็นกิจกรรมอาสาหรือมีรายได้

ตอบ เป็นงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ใช้งบของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ที่ได้รับเงินสนับสนุนจาก กปร. และร่วมกับ อบต.แม่ฟ้าหลวง ด้วย สำหรับกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน

4. มีจิตอาสาร่วมด้วยหรือไม่

ตอบ มีมาบ้าง เช่น นักเรียนทุน มีวิทยากรจิตอาสาหมุนเวียนมาบ้าง

5. กิจกรรมที่จัดทั้งหมดรองรับเด็กได้กี่คน

ตอบ สำหรับเด็ก 8-14 ปี รองรับได้ประมาณ 80 – 70 คน และในส่วนของชมรม ณ ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 10 กว่าคน ต่อ 1 ชมรม

6. อุปกรณ์สำหรับกิจกรรมที่ส่งไปที่บ้านมีค่าใช้จ่ายไหม

ตอบ ไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่มีทั้งอุปกรณ์ที่ต้องคืนบ้างในบางกิจกรรม พยายามปรับให้กิจกรรมเป็นเช็ทเล็กๆ เพื่อน้องจะไม่ต้องคืนอุปกรณ์

7. กิจกรรมเด็กสายในสายนอก เป้าประสงค์ต่างกันหรือไม่ และความเท่าเทียมกันอย่างไร

ตอบ เด็กสายใน อยู่ในพื้นที่ติดชายแดน ทางศูนย์มีรถรับส่งเพื่อมาทำกิจกรรม ส่วนเด็กสายนอกมาเอง ซึ่งการทำกิจกรรมไม่มีอะไรแตกต่าง ไม่ได้แบ่งว่าสายใน สายนอก น้องๆ ทุกคนต้องทำกิจกรรมที่เหมือนกัน ไม่ให้เกิดความแตกต่าง

8. มีการประเมินผลอย่างไร

ตอบ กระบวนการยังไม่นิ่งเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ทำตามที่ได้กสนใจ ปัจจุบันยังไม่ได้มีการวัดผลชัดเจน แต่ทำ AAR หลังทำกิจกรรมทุกครั้ง เช่น ชอบ ไม่ชอบอะไร ได้อะไร ปรับปรุงแก้ไขอย่างไร เช่น มีเวทีให้แสดงผล เนื่องจากศูนย์เด็กไฟดี เพิ่งเปิดได้แค่ 1 ปี ในส่วนของการประเมินมีแผนไว้แล้วว่าจะติดตาม

พูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง และผู้นำคนรุ่นใหม่

วิทยากรชาวบ้านได้เล่าให้ผู้เข้าร่วมรับฟังถึงอดีตชีวิตของแต่ละท่าน ว่าชีวิตลำบาก ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ จะไปไหนมาไหนต้องอาศัยการเดินเพียงอย่างเดียว การศึกษาในพื้นที่ก็ไม่มีเข้ามา อยู่อย่างยากลำบาก มีอาชีพทำข้าวไร่ ปลูกข้าวโพด และปลูกฝิ่นเพื่อขายกิน และได้สัมผัสช่วงแรกๆ ที่โครงการพัฒนาโดยดอยตุงฯ เข้ามาในช่วงแรกทุกท่านก็มีคำถามในใจว่า โครงการพัฒนาโดยดอยตุงฯ เข้ามาเพื่ออะไร สมเด็จพระเจ้า มาที่ดอยตุงทำไม แต่วิทยากรเช่นพี่มยุรา ก็ได้เล่าประสบการณ์ตอนที่เข้ามาสมัครเป็น อสพ.โครงการพัฒนาโดยดอยตุงฯ ว่าในเมื่อเรามองเห็นว่าดอยตุงเข้ามาเพื่อที่จะช่วยเหลือชาวบ้านในพื้นที่ตนเอง และตนเองนั้นก็พูดภาษาไทยพอเข้าใจ จึงอาสาเข้ามาเพื่อเป็นตัวกลางที่จะคอยเชื่อม สื่อสาร สิ่งทีโครงการฯ จะทำให้ชาวบ้านเข้าใจ และเสนอความต้องการของชาวบ้านให้โครงการฯ ได้รับรู้ และเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งหลังโครงการฯ เข้ามาชาวบ้านค่อยๆ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เด็กมีโอกาสได้เรียนหนังสือ เรียนจบชั้นที่สูง และกลับมาทำงานในพื้นที่ บางท่านกลายมาเป็นผู้ในระดับท้องถิ่น บริหารจัดการระดับตำบล ได้กลับมาพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

1. การสอบถามพิจารณาความต้องการ พิจารณายังไงว่าบ้านไหนจำเป็น

ตอบ ให้แต่ละหมู่บ้านเสนอปัญหา เริ่มแรกเราจะเอาปัญหาที่แต่ละหมู่บ้านเสนอมาทั้งหมดมากองรวมกัน แล้วมาดูว่าหมู่บ้านไหนมีปัญหที่เร่งด่วนมากที่สุด ต้องเข้าไปแก้ไขมากที่สุด เช่นในด้านงบประมาณโครงสร้างพื้นฐานของอบต. แม่ฟ้าหลวงตั้งไว้ที่ 2 ล้านบาท ถ้าเฉลี่ย 19 หมู่บ้านก็ตกแสนกว่า แต่ละหมู่บ้านมีปัญหาต่างกัน เราต้องทำความเข้าใจถึงปัญหาแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านไหนต้องการและจำเป็นที่สุด เราต้องเอาเหตุผล ความจำเป็น ความเร่งด่วนของแต่ละโครงการฯ มาพูดกัน ไม่ใช่ทำให้ทุกหมู่บ้านทั้งหมด เพราะแต่ละโครงการฯ ก็ใช้ 2-3 แสนต่อ 1 โครงการฯ ต้องมาดูว่าโครงการฯ ของหมู่บ้านไหนต้องดำเนินการเร่งด่วนสุด และถ้างบประมาณไม่เกิน 5 แสนต่อ 1 โครงการฯ ก็มีแนวโน้มว่าอาจจะได้ เราต้องมาคุยตกลีกรวมกัน

2. งบประมาณภาษีต่าง ๆ ที่เก็บเหมือนหรือแตกต่างจากข้างล่างอย่างไร

ตอบ ส่วนใหญ่ภาษีที่เราได้ ได้จากภาษีป้าย ภาษีร้านค้า ภาษีบำรุงท้องที่ เนื่องจากว่าเราอยู่ในเขตป่าสงวน 100% ซึ่งไม่สามารถเก็บได้ แต่ในปัจจุบันมี พรบ.ใหม่เก็บได้แล้ว ส่วนในการประเมินรายได้ที่ได้รับ ถ้าเคยส่งประกวดอบต.ตามที่รัฐกำหนด แต่การเก็บภาษีของ อบต.แม่ฟ้าหลวง ไม่ได้ตามเกณฑ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าสงวนเราเก็บไม่ได้อยู่แล้ว ก็เลยตกไป แต่เมื่อ 2 ปีที่แล้วพอมี พรบ. ใหม่ออกมาเราส่งประกวดอีกครั้ง แล้วก็ได้รับรางวัลจากพระปกเกล้าทองคำมา

3. งบประมาณเพียงพอไหม

ตอบ งบประมาณบางส่วนเราได้รับจากส่วนกลาง (อปท.) อยู่แล้ว และส่วนหนึ่งก็ได้จากค่ารายหัวด้วย คือเรามีอาคารพาณิชย์ให้เช่า เรามีตลาดชุมชนด้วย

4. ในการที่สิทธิสตรีมีบทบาทมากขึ้น เป็นเพราะโครงการฯ เข้ามาหรือไม่ มีส่วนช่วยอย่างไร และยังมีปัญหาอยู่ไหมในพื้นที่

ตอบ การที่โครงการฯ เข้ามามีส่วนมากที่ทำให้สตรีมีบทบาทมากขึ้น เพราะในสมัยอดีตผู้หญิงแทบไม่มีบทบาทอะไรเลย โดยเฉพาะผู้หญิงอาข่าได้อยู่แต่กันครัว ทำงานหนักมาก เคยโดนคัดค้านจากผู้ชายในชุมชนตอนที่เลือกผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านด้วยว่าไม่ยอมอยู่ภายใต้การปกครองของผู้หญิง แต่ในสมัยนี้ก็ปรับเปลี่ยนไปเยอะมาก เด็กผู้หญิงเรียนจบสูงมากขึ้น มากกว่าผู้ชายด้วยในปัจจุบัน เวลาที่มีประชุม ออกงานตอนนี้เป็นผู้หญิงเกือบทั้งหมด ซึ่งโครงการฯ มีส่วนช่วยในเรื่องนี้มาก

สำหรับคนรุ่นใหม่ ก็รู้สึกว่าจะมีความเท่าเทียมกันมากขึ้นทั้งในด้านการศึกษา สิทธิต่างๆ การเข้าถึงสิ่งพื้นฐาน เนื่องจากว่าในปัจจุบันทุกเพศเท่าเทียมกัน ได้รับโอกาสมีเท่ากัน ต่อจากนี้ก็จะขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละบุคคลว่าจะสามารถคว้าโอกาสนั้นได้แค่ไหน

5. การจัดการองค์ความรู้ของดอยตุงมีแนวทางในการทำอะไร

ตอบ โดยความเป็นจริงแล้วองค์ความรู้ต่างๆ ที่เราเข้ามาทำให้เกิดก่อนที่จะมีฝ่ายสกัดองค์ความรู้ แต่ทีมภาคสนามที่ลงชุมชนจริง เข้าไปขับเคลื่อนในชุมชน อสพ. โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ยุคแรกๆ ที่เป็นสื่อกลางในการทำงาน ผู้คนเหล่านี้คือคนที่มียุทธศาสตร์ในตัวโดยผ่านการทำจริง เรียกว่าเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง ยกตัวอย่างเช่น การทำฝาย เราอยากรู้ว่าการทำฝายทำอย่างไร เราต้องลงไปในพื้นที่กับเขา ลงไปดู ไปทำ เพราะคนเหล่านี้เขาทำได้แต่อาจพูดไม่เก่ง สอนเป็นขั้นตอนไม่เก่ง เรามีหน้าที่คือเข้าไปเข้าใจ ไปถาม ถามแล้วถามอีกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมาให้ได้ แล้วนำมาทำคู่มือให้คนในองค์กร และบุคคลที่สนใจนำไปอ่านแล้วสามารถเข้าใจให้ได้ง่ายที่สุด องค์ความรู้บางอย่างมันอยู่ในหัวถ่ายทอดออกมาได้ยาก อันนั้นคือหน้าที่ KM ที่ต้องไปสกัดออกมาให้ได้

6. ปัญหาใหม่ในปัจจุบันมีอะไรบ้างที่ต้องแก้

ตอบ ปัญหามันมีใหม่มาเรื่อยๆ สมัยอดีตเรามีปัญหาเรื่องความรู้ เราแก้โดยการให้ความรู้ เน้นส่งเสริมด้านการศึกษา ส่วนในปัจจุบันสิ่งที่มันแฝงมาคือ การรู้มาก แต่กระบวนการคิด ไตร่ตรอง ไม่ละเอียดพอ เลยเกิดปัญหาในปัจจุบัน เด็กสมัยนี้เก่งในด้านคิดค้น แต่ไม่ได้มองถึงผลกระทบถึงอนาคต ด้วยความที่เราต้องการความสะอาดสบาย เช่นเรื่องขยะ ในอดีตในหมู่บ้านเวลามีงานบุญ เราใช้แก้วในการเสิร์ฟ แต่หลังๆ มาเราใช้ขวดน้ำขนาดเล็กในการเสิร์ฟ เพื่อเราจะได้ไม่ต้องล้าง แต่สุดท้ายแล้วขยะ

ขวดน้ำเหล่านั้นเราจะทิ้งที่ไหน ซึ่งตอนนี้เรากำลังแก้ปัญหาเรื่องนี้อยู่ เพราะเรื่องนี้ไม่ได้เป็นแค่ปัญหา ระดับชุมชน แต่เป็นปัญหาที่โลกเรากำลังเจอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากมนุษย์ที่มีความรู้ทั้งนั้น ไม่ได้เกิดจาก ตายายที่อยู่ที่บ้าน แต่สุดท้ายเราก็ต้องร่วมด้วยช่วยกันในการแก้ปัญหาขย่ะนี้

พูดคุยแลกเปลี่ยนกับเจ้าหน้าที่ภาคสนามโดยตรง

พีณอม และพีพงษ์ศักดิ์ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานพัฒนากับโครงการพัฒนาโดยตรงๆ และพื้นที่ขยายผลของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เล่าประสบการณ์ เทคนิคการลงพื้นที่ การเก็บข้อมูล การแบ่งตัวอยู่กับ ชุมชน ชาวบ้านเพื่อสร้างความไว้วางใจ รวมถึงปัญหาอุปสรรคในการลงพื้นที่ว่า ไม่ว่าจะลงพื้นที่ที่ไหนมีปัญหา อุปสรรคเสมอ พื้นที่ต่าง ปัญหาต่าง ต้องมีการปรับตามภูมิสังคมของบริบทพื้นที่นั้นๆ โดยเน้นย้ำเรื่องการทำงาน บนฐานข้อมูลจริง และชาวบ้านได้อะไร

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

1. ทำอย่างไรถึงไปทำโครงการพัฒนาที่ประเทศอัฟกานิสถาน

ตอบ ประเทศอัฟกานิสถานมีปัญหาเรื่องฝิ่น คนที่ขอให้เราไปเป็นกลุ่มของ UN เขามาดูงานที่ดอยตุง เหมือนกัน ซึ่งรัฐบาลเยี่ยมเป็นผู้เชิญเราไป ทางเขามีเงินมึงบปนะมาณ แต่ไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไร เขามาเห็นการทำงานของเร และเห็นว่าสามารถทำได้จริง จึงขอให้เราไปช่วยที่อัฟกานิสถาน โดยเราไป ในนามตัวแทนของประเทศไทย โดยใช้งบประมาณในการทำงานพัฒนาของเบลเยี่ยม

คณะผู้นำและผู้บริหารกฟผ.ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานกับเจ้าหน้าที่ภาคสนาม

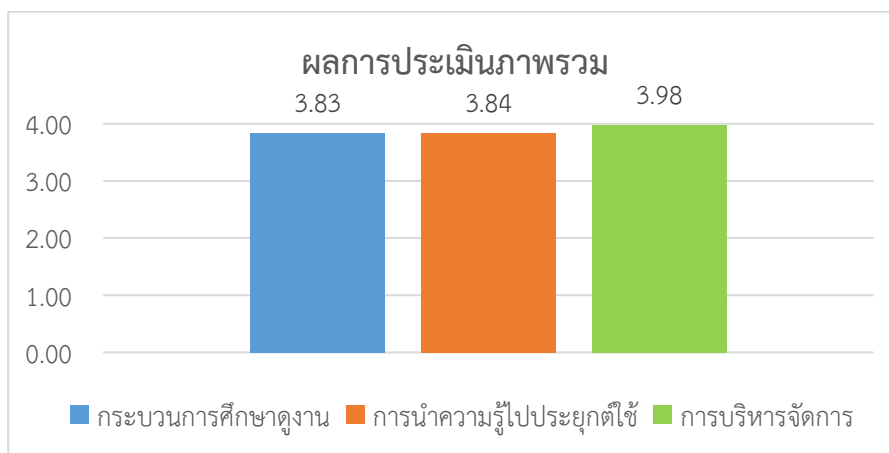
รายงานผลการประเมินความพึงพอใจ
คณะกรรมการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)
โครงการพัฒนาผู้นำและผู้บริหาร หลักสูตรศาสตร์พระราชากับ การพัฒนาผู้นำยุค 4.0 รุ่นที่ 1
วันที่มาศึกษาดูงาน : วันที่ 26 - 28 สิงหาคม พ.ศ. 2563
ศึกษาดูงาน ณ โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1. จำนวนผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน : ผู้มาศึกษาดูงาน 29 คน เป็นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และจิระ อคาเดมี ผู้ตอบแบบประเมิน 17 คน (58.62% ของจำนวนผู้มาศึกษาดูงานทั้งหมด)

2. ผลการประเมินความพึงพอใจจากคณะดูงานในด้านต่างๆ

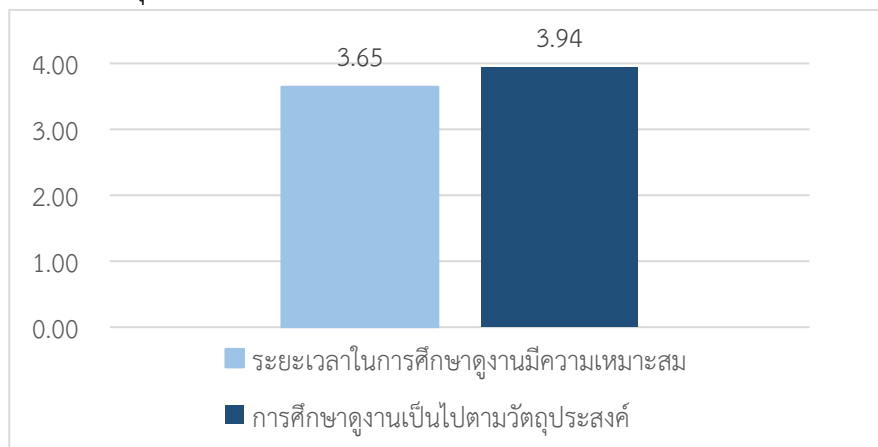
(กำหนดระดับความคิดเห็นดังนี้ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = มาก 4 = มากที่สุด)

2.1 การประเมินผลภาพรวมเฉพาะด้าน 3 ด้าน คือ กระบวนการศึกษาดูงาน การนำความรู้ไปต่อยอด และการบริหารจัดการ พบว่า การบริหารจัดการ มีค่าคะแนนมากที่สุด คือ 3.98 รองลงมา คือ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ 3.84

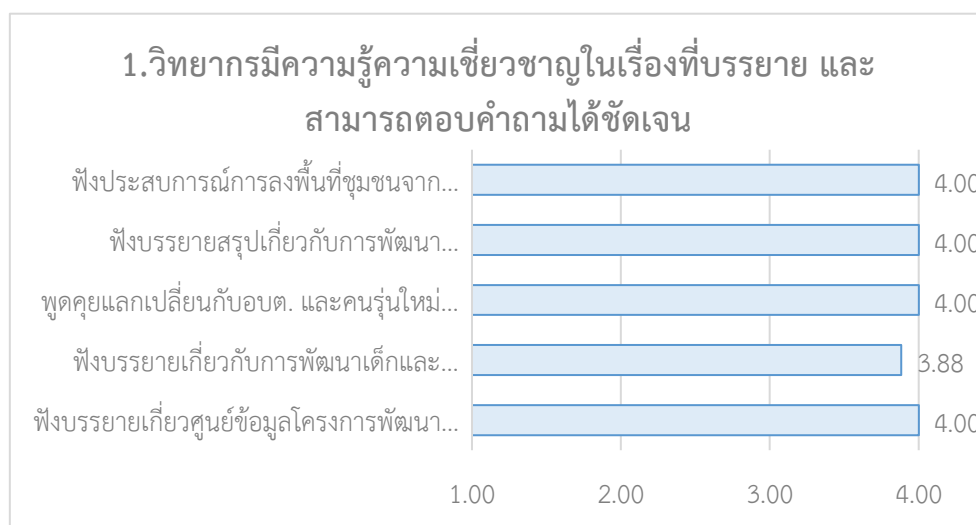
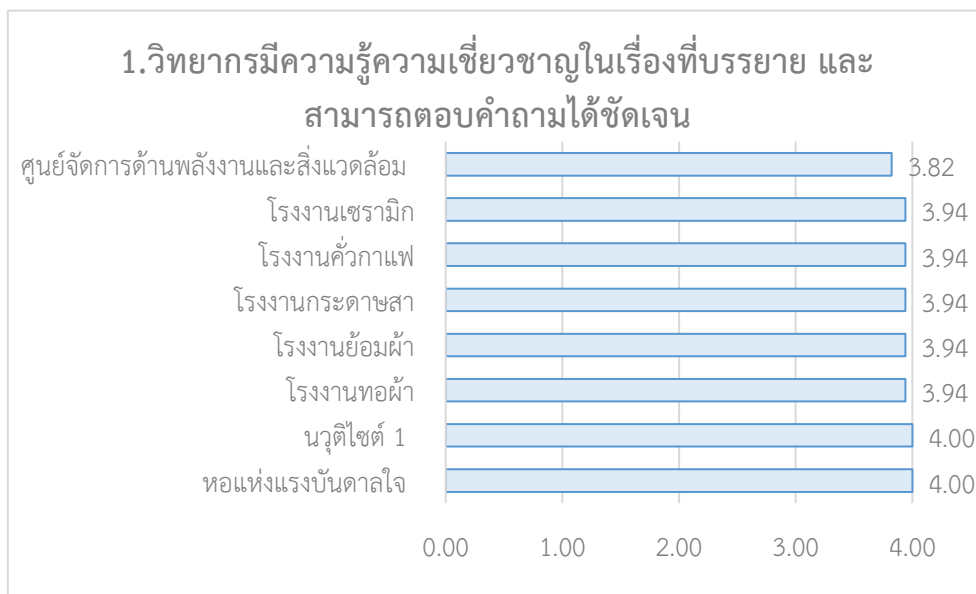
2.2 ผลการประเมินแยกตามประเด็น

(1) ภาพรวมการศึกษาดูงาน พบว่า เรื่องระยะเวลาในการศึกษาดูงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.65 และการศึกษาดูงานตรงตามวัตถุประสงค์ในเรื่องหลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94

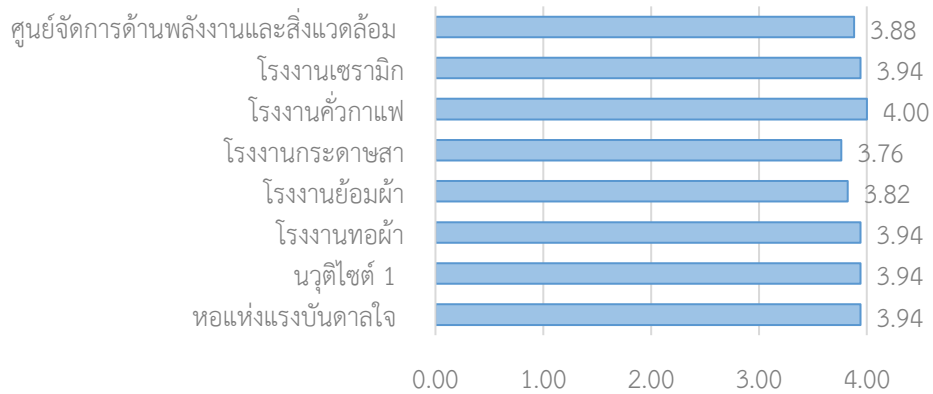

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม : ระยะเวลาควรเพิ่มมากขึ้น, เพิ่มเวลาอบรม 1 วัน

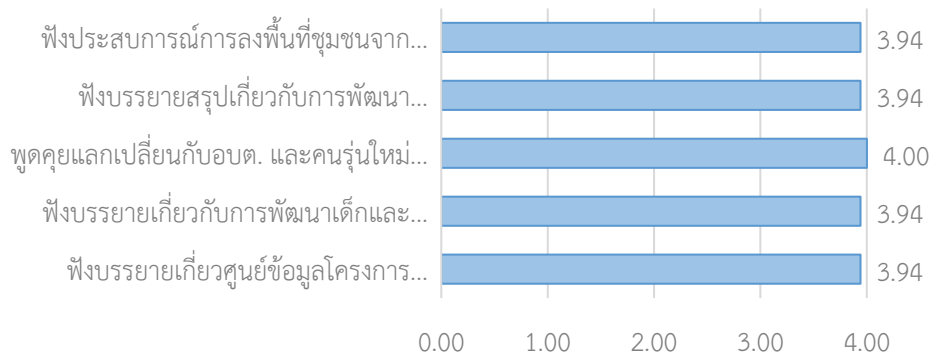
(2) ผลการประเมินแต่ละสถานที่ศึกษาดูงาน โดยประเมินใน 3 หัวข้อ คือ 1.วิทยากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่บรรยาย และสามารถตอบคำถามได้ชัดเจน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.95 2. เนื้อหาที่จัดครอบคลุมเพียงพอ และสอดคล้องกับหัวข้อ/ประเด็น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.92 และ 3. สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้กิจกรรม หรือเอกสารประกอบการบรรยายเหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.84

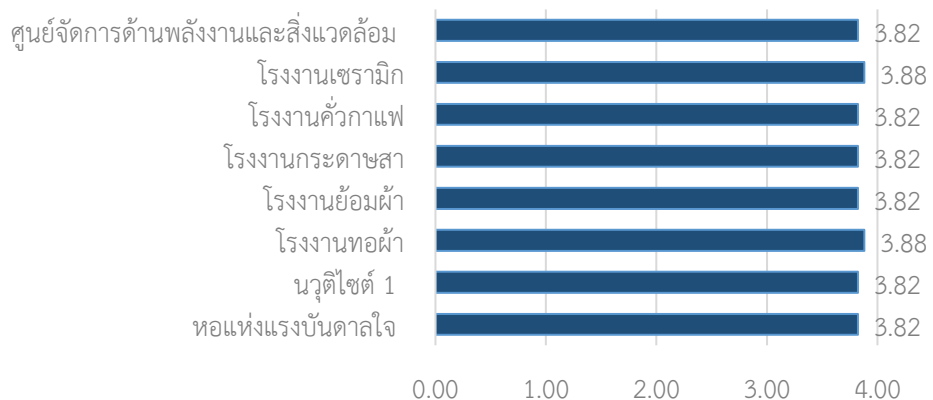
2.เนื้อหาที่จัดครอบคลุมเพียงพอ และสอดคล้องกับ หัวข้อ/ประเด็น

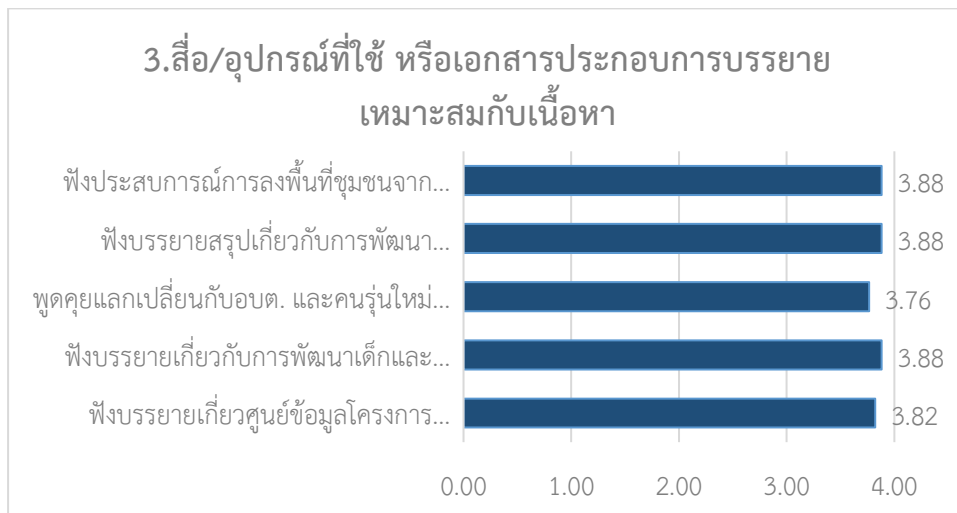

2.เนื้อหาที่จัดครอบคลุมเพียงพอ และสอดคล้องกับ หัวข้อ/ประเด็น

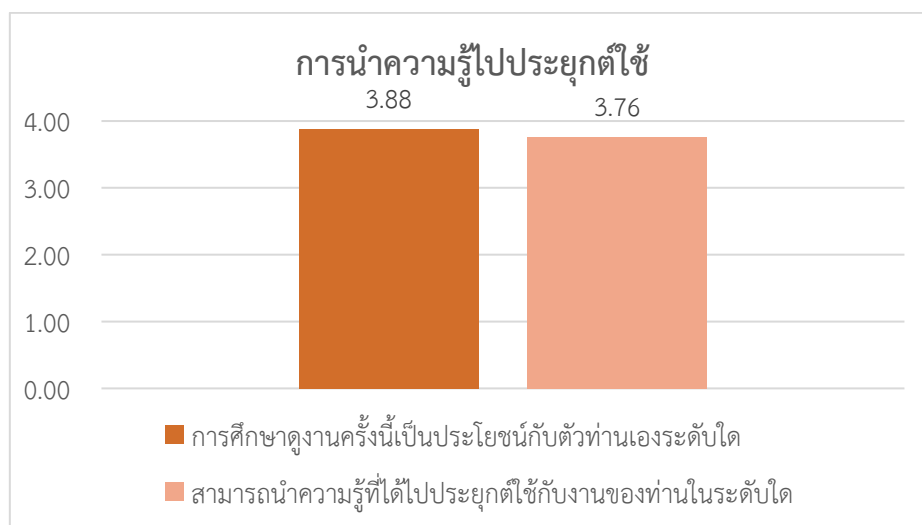
3.สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ หรือเอกสารประกอบการบรรยาย เหมาะสมกับเนื้อหา

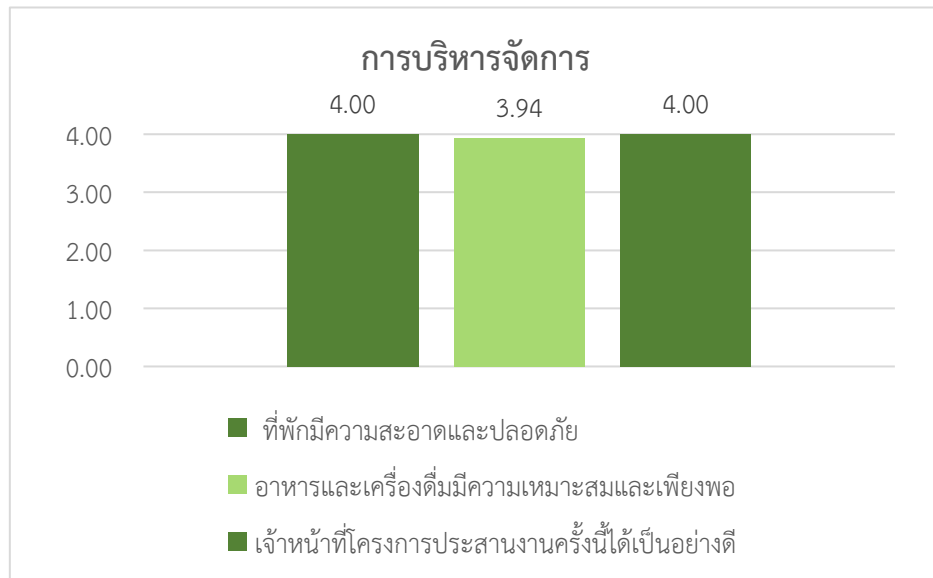
(3) ด้านความคาดหวังในการศึกษาดูงาน พบว่า ผู้เข้าร่วม 88.24% (15 คน) เห็นว่าการศึกษาดูงานครั้งนี้ตรงตามความคาดหวังในระดับ 4 (ดีมาก) และผู้เข้าร่วม 11.76% (2 คน) เห็นว่าการศึกษาดูงานครั้งนี้ตรงตามความคาดหวังในระดับ 3 (ดี)

(4) ด้านการนำความรู้ไปต่อยอด ผู้เข้าร่วมเห็นว่าการศึกษาดูงานครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อตนเองมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.88 และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.76

โดยผู้ตอบแบบประเมินให้ความคิดเห็นว่าเรื่องที่สามารถนำไปปรับใช้ในการทำงาน คือ การแก้ปัญหา และการมีส่วนร่วม, การหารากของปัญหา ทำความเข้าใจปัญหา แก้ให้ตรงจุด และเห็นผลได้เร็ว รวมทั้งแนวทางการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

(5) ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ที่พักมีความสะอาดและปลอดภัยและเจ้าหน้าที่ประสานงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ส่วนเรื่องอาหารและเครื่องดื่ม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94

3.ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ดูในพื้นที่หมู่บ้านจริงๆ
- ได้อยู่คลุกคลีลงพื้นที่
- แשרประสบการณ์จากผู้รู้
- เพิ่มระยะเวลาดูงานที่โรงงานกระดาษสาและเซรามิก